

KURZEMES
PLĀNOŠANAS
REĢIONS

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

Kurzemes plānošanas reģiona deinstitutionalizācijas plāna 2017.- 2020. gadam ieviešanas progresā izvērtējums

2020

Saturs

Ievads	2
1. Esošās situācijas analīze par KPR pašvaldībās dzīvojošām personām ar GRT, bērniem ar FT un BSAC bērniem	5
1.1. Personu ar GRT skaits	5
1.2. KPR pašvaldībās dzīvojošie bērni ar FT.....	7
1.3. Ārpusģimenes aprūpē esošie bērni.....	9
1.3.1. BSAC dzīvojošo bērnu vispārējs raksturojums	9
1.3.2. Audžuģimenē vai pie aizbildņa esoši bērni	10
2. Personu ar GRT, bērnu ar FT papildu izvērtēšana.....	12
2.1. Kurzemē dzīvojošo personu ar GRT vajadzību izvērtēšana	12
2.2. Bērnu ar FT vajadzību papildu izvērtēšana	13
3. Sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi mērķa grupu personām KPR teritorijā	15
4. Sniegtie sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi projekta “Kurzeme visiem” ietvaros	18
4.1. Bērnu ar FT skaits, kuriem ir sniegti sociālie pakalpojumi pašvaldībās.....	18
4.2. Personu ar GRT skaits, kuriem ir sniegti sociālie pakalpojumi pašvaldībās	23
4.3. Personu ar GRT skaits, kuras sagatavotas pārejai uz dzīvi sabiedrībā	26
5. Dzīves kvalitātes novērtējums pēc SBSP saņemšanas.....	28
5.1. Dzīves kvalitātes novērtējums pēc SBSP saņemšanas bērniem un viņu likumiskajiem pārstāvjiem projekta “Kurzeme visiem” ietvaros	28
2.3. Dzīves kvalitātes novērtējums pēc SBSP saņemšanas personām ar GRT projekta “Kurzeme visiem” ietvaros	31
6. SBSP attīstībai nepieciešamie infrastruktūras risinājumi	32
7. KPR DI plāna 2017. – 2020. gadam grozījumi.....	36
Secinājumi.....	39

Ievads

Deinstitutionalizācijas (turpmāk – DI) process ir vērsts uz institucionālās aprūpes mazināšanu un iekļaujošas sabiedrības veidošanu, attīstot sociālos pakalpojumus. Katram sabiedrības loceklim ir tiesības dzīvot sabiedrībā un saņemt tādu atbalstu, kāds tam ir nepieciešams. Saskaņā ar ministru kabineta noteikumiem Nr. 313 “Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 9.2.2.specifiskā atbalsta mērķa “Palielināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem” 9.2.2.1.pasākuma “Deinstitutionalizācija” īstenošanas noteikumi” (turpmāk – MK 313) DI procesa mērķa grupas Latvijā ir:

- pilngadīgas personas ar garīga rakstura traucējumiem (turpmāk – personas ar GRT);
- bērni ar funkcionāliem traucējumiem (turpmāk – bērni ar FT);
- ārpusģimenes aprūpē esošie bērni.

Kurzemes plānošanas reģiona (turpmāk – KPR) DI plāns tika izstrādāts projekta “Kurzeme visiem” (turpmāk – Projekts) ietvaros, lai veicinātu sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu attīstību Kurzemē un mazinātu nepieciešamību pēc ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju pakalpojumiem. KPR DI plāna uzraudzības un rezultātu novērtēšanas procesa mērķis ir pārraudzīt DI procesa ieviešanas progresu Kurzemē un veicināt KPR DI plāna veiksmīgu īstenošanu. Plāna īstenošanas uzraudzība un rezultātu novērtēšana ir nepārtraukts informācijas ieguves un analīzes process ar mērķi saprast, vai plānā noteiktās rīcības tiek īstenotas un kā noris virzība uz KPR DI plānā noteiktajiem sasniedzamajiem rezultātiem. Sasniedzamie rezultāti ir strukturēti atbilstoši nepieciešamajām rīcībām KPR DI plāna ieviešanai:

- 1) sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu (turpmāk – SBSP) infrastruktūras izveide;
- 2) SBSP sniegšana;
- 3) speciālistu apmācības.

Atbilstoši KPR DI plānā noteiktajam, īstenošanas uzraudzībā un rezultātu novērtēšanā ir vairāki uzdevumi:

- a) identificēt, vai DI plāna īstenošana norit atbilstoši plānotajam;
- b) parādīt darbības progresu un sasniegumus;
- c) nodrošināt informāciju par DI plāna īstenošanu sabiedrībai, politiķiem un citām ieinteresētajām pusēm;
- d) sekmēt DI plāna īstenošanā iesaistīto pušu koordinētu darbību;
- e) apkopot informāciju, kas palīdz novērtēt DI procesa īstenošanas ietekmi uz mērķa grupu dzīves kvalitātes izmaiņām.

KPR DI plāna ieviešanas progressa izvērtējuma ziņojuma sagatavošanai tika veikta statistiskas datu analīze, KPR pašvaldību anketēšana, pakalpojumu saņēmēju, personu ar GRT un bērnu ar FT, anketēšana un Projekta ieviešanas informācija par sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu saņemšanu.

1. Esošās situācijas analīze par KPR pašvaldībās dzīvojošām personām ar GRT, bērniem ar FT un BSAC bērniem

Šajā sadaļā ir iekļauta informācija par Projekta mērķa grupām – KPR teritorijā dzīvojošām personām ar garīga rakstura traucējumiem (turpmāk – personas ar GRT), bērniem ar funkcionāliem traucējumiem (turpmāk – bērni ar FT) un ārpusģimenes aprūpē esošajiem bērniem.

1.1. Personu ar GRT skaits

Saskaņā ar Veselības un darbības ekspertīzes ārstu valsts komisijas datiem (turpmāk – VDEĀVK) uz 2019. gada 31. decembri KPR pašvaldībās dzīvoja 3377 personas ar GRT, kurām ir noteikta I, II vai III grupas invaliditāte. Tas ir par 244 personām vairāk nekā 2016. gadā. Tai skaitā valsts sociālās aprūpes centrā (turpmāk – VSAC) “Kurzeme” 6 filiālēs pakalpojumus saņēma 698 personas ar GRT. Informācija par Kurzemē dzīvojošām personām ar GRT apkopota 1. tabulā.

1. tabula “Personu ar GRT skaits sadalījumā pa pašvaldībām”

Pašvaldība	Kopā 31.12.2016	Kopā 31.12.2019	t.sk. institūcijā 31.12.2016	t.sk. institūcijā 31.12.2019
Liepāja	680	764	33	46
Ventspils	326	360	0	0
Aizputes novads	86	92	0	0
Alsungas novads	14	12	0	0
Brocēnu novads	71	77	0	0
Dundagas novads	105	107	83	84
Durbes novads	33	33	0	0
Grobiņas novads	249	240	285	289
Kuldīgas novads	246	281	50	0
Mērsraga novads ¹	0	11	0	0
Nīcas novads	23	29	0	0
Pāvilostas novads	17	19	0	0

¹ Dati saskaņā ar VDEĀVK datu failā norādīto informāciju sniegti apkopotā veidā, Mērsraga un Rojas novados norādot personu skaitu kopā zem nosaukuma Talsu rajons.

KPR DI plāna ieviešanas progressa ziņojums

Priekules novads	120	133	85	85
Rojas novads ²	0	35	0	0
Rucavas novads	19	16	0	0
Saldus novads	293	323	0	0
Skrundas novads	62	59	0	0
Talsu novads	548	588	147	194
Vaiņodes novads	48	52	0	0
Ventspils novads	134	146	0	0
Kopā:	3133	3377	683	698
Talsu rajons ³	58	0	0	

Avots: VDEĀVK dati

Lielākā daļa no visām KPR deklarētajām personām ar GRT dzīvo Liepājā, Ventspilī un Talsu novadā. Papildu VSAC “Kurzeme” filiālēs “Iļģi” (Grobiņas novadā) un “Veģi” (Talsu novadā) ir lielākais klientu skaits. Projekta ietvaros SBSP var saņemt personas ar GRT, kurām ir noteikta smaga vai ļoti smaga invaliditāte (I vai II invaliditātes grupa) atbilstoši MK 313 noteiktajam. KPR pašvaldībās ir 3113 personas ar GRT, kurām ir noteikta I (613 personas), II (2500 personas) invaliditātes grupa.

KPR teritorijā atrodas arī pašvaldību veidoti sociālās aprūpes centri (turpmāk – SAC) iestādes un darbojas citi pakalpojuma sniedzēji (piemēram, biedrības, nodibinājumi), tai skaitā biedrība “Latvijas Sarkanais krusts”, kur tiek nodrošināti ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem, personām ar GRT, personām ar fiziska rakstura traucējumiem un pensijas vecuma personām, tai skaitā arī valsts finansēti ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi personām ar GRT. Saskaņā ar valsts informācijas sistēmā “Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrs” (turpmāk – SPSR) datiem uz 2020. gada 30. martu KPR teritorijā atrodas:

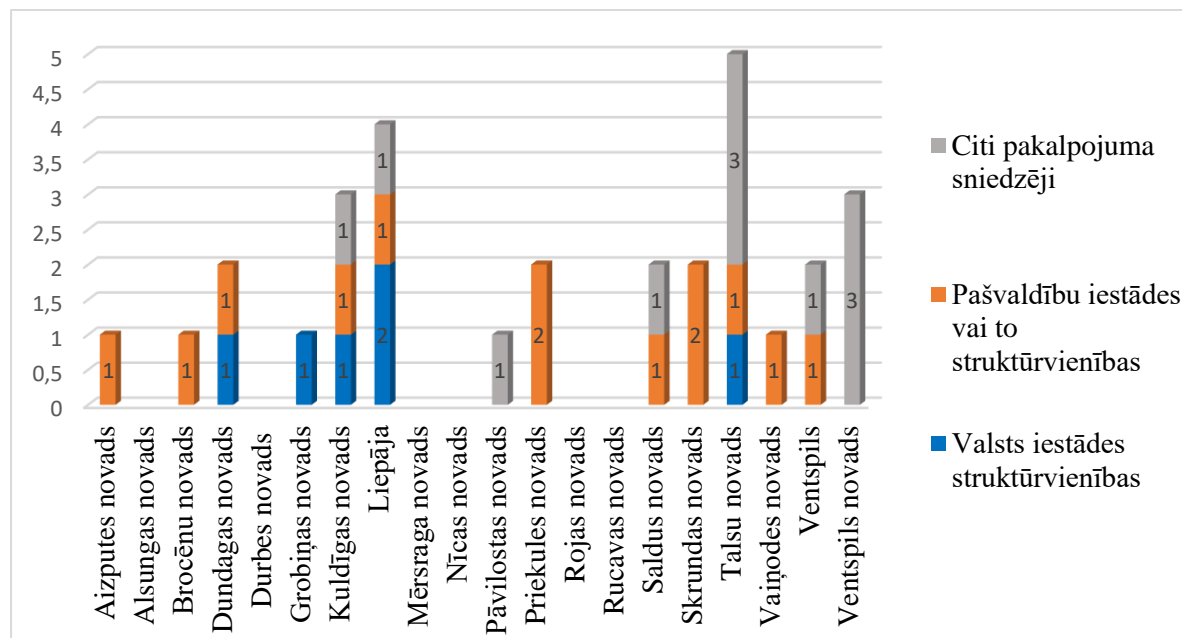
- SAC – 24;
- Bērnu sociālās aprūpes centri (turpmāk – BSAC) BSAC – 3.

² Dati saskaņā ar VDEĀVK datu failā norādīto informāciju sniegti apkopotā veidā, Mērsraga un Rojas novados norādot personu skaitu kopā zem nosaukuma Talsu rajons.

³ Dati saskaņā ar VDEĀVK datu failā norādīto informāciju sniegti apkopotā veidā, Mērsraga un Rojas novados norādot personu skaitu kopā zem nosaukuma Talsu rajons.

SAC izvietojums KPR teritorijā ir nevienmērīgs, atsevišķās pašvaldībās - Alsungas, Durbes, Mērsraga, Nīcas, Rojas un Rucavas novados nav neviena SAC (*skat. 1. attēlu*).

1.attēls "SAC skaits KPR pašvaldībās"

Statistikas dati liecina, ka personu ar GRT skaits turpina pieaugt un līdz ar to pašvaldībām ir jāmeklē alternatīvi risinājumi atbalsta nodrošināšanai SBSP veidā. Saņemot atbilstošu atbalstu, personas ar GRT varēs dzīvot pilnvērtīgu dzīvi ierastā vidē un tiks mazināta personu ar GRT nonākšana institūcijās (VSAC vai SAC). SBSP pakalpojumu attīstība stiprinās pašvaldību sociālo dienestu kapacitāti un sociālo darbinieku kompetences darbā ar personām ar GRT.

1.2. KPR pašvaldībās dzīvojošie bērni ar FT

Saskaņā ar VDEĀVK datiem KPR deklarēti 1163 bērni ar invaliditāti (*skat. 2. tabulu*), kas ir tikai par 13 bērniem mazāk salīdzinājumā ar 2017. gada 01. janvāra VDEĀVK datiem.

2. tabula "Bērnu ar invaliditāti skaits KPR"

Pašvaldība	Bērni ar FT kopā 31.12.2016	Bērni ar FT kopā 31.12.2019	t.sk. ar šādiem traucējumiem			
			Redzes	dzirdes	kustību	Psihiskie un uzvedības
Liepāja	380	371	18	17	12	120

KPR DI plāna ieviešanas progressa ziņojums

Ventspils	139	154	9	10	6	48
Aizputes novads	41	45	0	2	2	20
Alsungas novads	6	6	0	0	0	3
Brocēnu novads	19	24	1	0	1	6
Dundagas novads	18	11	0	1	0	3
Durbes novads	3	7	0	1	1	1
Grobiņas novads	24	26	3	1	2	4
Kuldīgas novads	106	100	5	9	14	20
Mērsraga novads	0	10	0	2	0	2
Nīcas novads	9	10	0	0	0	4
Pāvilostas novads	7	7	0	0	0	5
Priekules novads	31	35	1	3	1	17
Rojas novads	2	12	0	1	4	6
Rucavas novads	3	6	0	0	0	1
Saldus novads	128	114	4	8	9	32
Skrundas novads	17	22	0	1	3	11
Talsu novads	148	145	9	3	10	45
Vaiņodes novads	10	14	0	0	0	4
Ventspils novads	61	44	3	2	1	10
Talsu rajons (Mērsraga novads un Rojas novads)	24					
	1176	1163	53	61	66	362

Avots: VDEĀVK dati

Statistikas dati liecina, ka bērnu ar FT skaits KPR pašvaldībās būtiski nav mainījies. Vairums bērnu ar FT (gandrīz trešā daļa) dzīvo Liepājā, tāpat liels bērnu ar FT skaits reģistrēts Ventspilī un visos reģionālās nozīmes centros (Kuldīgas, Saldus un Talsu novados). Papildu tam, VSAC “Kurzeme” filiālē “Liepāja” uz 2019. gada 31. decembri dzīvoja 30 bērni ar FT, bērnu sociālās aprūpes centrā “Selga” (turpmāk – BSAC Selga) 1 bērns ar FT.

Bērniem ar FT papildus pamatvajadzībām (pajumte/mājoklis, pārtika, apģērbs un veselības aprūpe) nozīmīga ir ģimeniska vide, socializācijas un personības attīstības iespējas atbilstoši katra bērna ar FT vajadzībām. Lai mazinātu risku bērnu ar FT

nonāksšanai institūcijā, pašvaldībām būtu jāveido un jāsniedz atbalsta pasākumi, kā arī jāattīsta infrastruktūra atbilstošu SBSB sniegšanai bērniem un viņu ģimenēm. Projekta īstenošanas laikā visbiežāk bērnu ar FT likumiskie pārstāvji ir izmantojuši dažādus sociālās rehabilitācijas pakalpojumus. Tomēr arvien pieprasītāki kļūst arī sociālās aprūpes un “atelpas brīža” pakalpojumi. Šo pakalpojumu saņemšana dod vecākiem iespēju iesaistīties darba tirgū, būt sociāli aktīviem, atpūsties un līdz ar to rast resursu pilnvērtīgāk pildīt savu vecāka lomu.

1.3. Ārpusģimenes aprūpē esošie bērni

Saskaņā ar “Bērnu tiesību aizsardzības likumu” ārpusģimenes aprūpe tiek nodrošināta bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem pie aizbildņa, audžuģimenē vai BSAC. Pēc Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas (turpmāk – VBTAI) datiem uz 2018. gada 31. decembri 973 KPR bērni atradās ārpusģimenes aprūpē. Šajā nodaļā apskatīsim datus par BSAC bērniem un bērniem, kuri atrodas pie aizbildņa vai audžuģimenē.

1.3.1. BSAC dzīvojošo bērnu vispārējs raksturojums

KPR ir trīs BSAC (BSAC „Selga”, Liepājas BSAC un VSAC „Kurzeme” filiāle „Liepāja”), kuros s sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus uz 2019. gada 31. decembri saņēma 82 bērni. Pozitīvā tendence, salīdzinot ar datiem par 2016. gada 31. decembri, Kurzemē par 56% (*skat. 3 tabulu*) ir samazinājies BSAC bērnu skaits. Viens no iemesliem šādam samazinājumam ir divu BSAC slēgšana – 2018. gada 28. decembrī tika slēgts Ventpils novada bērnu nams “Stikli” (turpmāk – BSAC „Stikli”) un 2019. gada 20. septembrī tika likvidēts Talsu novada Strazdes bērnu nams (turpmāk – Strazdes BSAC).

3. tabula “Bērnu kopskaita izmaiņas BSAC”

	Bērnu skaits iestādē kopā 31.12.2016	Bērnu skaits iestādē kopā 31.12.2019	Izmaiņas 2016/2019
BSAC „Stikli”	24	0	↓ 24
BSAC ‘Selga’	24	16	↓ 8
Strazdes BSAC	12	0	↓ 12
Liepājas BSAC	33	36	↑ 3

VSAC "Kurzeme" filiāle "Liepāja"	53	30	↓ 23
-------------------------------------	----	----	------

Avots: BSAC un pašvaldību sniegtie dati

Pēc VBTAI datiem lielākais BSAC dzīvojošo bērnu skaits ir Liepājas pilsētas, Ventspils pilsētas, Saldus un Kuldīgas novadu pašvaldībās. Liepājas pilsētas un Ventspils pašvaldībās tiks veidota infrastruktūra, kas dos papildus iespēju bērniem saņemt ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu (turpmāk – ĢVPP), kur katrā būs 16 vietas. Bez tam, Liepājas pilsētas pašvaldība veido arī jauniešu māju 12 bērniem. Pārējās KPR pašvaldībās BSAC ievietoto bērnu skaits ir amplitūdā no 2 līdz 6 bērniem.

KPR ir pašvaldības, kuras ir atradušas alternatīvas bērnu ievietošanai BSAC. Alsungas, Durbes, Mērsraga, Nīcas, Priekules, Rojas un Rucavas novadu bērni nav ievietoti nevienā BSAC, lai gan 76 šo pašvaldību bērni atrodas ārpusģimenes aprūpē – audžuģimenē vai pie aizbildņa.

Apkopojot BSAC un pašvaldību sniegto informāciju, redzams, ka salīdzinoši lielam BSAC bērnu skaitam – 42% no kopējā bērnu skaita, ir noteikta invaliditāte. Zēnu skaits BSAC ir par 16% lielāks nekā meiteņu. Lielākā daļa – aptuveni 71% - ir pusaudži vecumā no 13 līdz 18 gadiem. Tāpat proporcionāli liels skaits no kopējā bērnu skaita ir bērni vecumā no 7-12 gadiem – 16% .

Neskatoties uz to, ka samazinās BSAC dzīvojošo bērnu skaits, salīdzinoši lielais bērnu ar invaliditāti skaits BSAC norāda uz nepieciešamību nodrošināt pašvaldībās SBSP atbilstoši bērnu ar FT vajadzībām, lai stiprinātu šo bērnu ģimenes un mazinātu bērnu nonākšanu BSAC.

1.3.2. Audžuģimenē vai pie aizbildņa esoši bērni

Katrā no KPR pašvaldībām ir vismaz trīs bērni, kuri dzīvo audžuģimenē vai pie aizbildņa. Kopumā uz 2018. gada 31. decembri KPR, saskaņā ar VBTAI datiem, 203 bērni atradās audžuģimenēs un 665 bērni atradās pie aizbildņa.

Lielākais bērnu skaits audžuģimenē ir Liepājas pilsētas pašvaldībā (42), Talsu (36) un Kuldīgas (22) novados, kā arī Ventspils pašvaldībā (21), Aizputes novadā (14). Pārējās pašvaldībās bērnu skaits audžuģimenē ir no 1 līdz 10 bērniem. Nīcas un Rucavas novados neviens bērns netika ievietots audžuģimenē.

Katrā KPR pašvaldībā ir bērni, kuri dzīvo aizbildnībā. Liepājas pilsētas pašvaldībā 159 bērni dzīvo pie aizbildņa. Tas ir gandrīz divreiz lielāks skaits kā Saldus un Talsu novados, un Ventspils pilsētā, kur pie aizbildņiem dzīvojošo bērnu skaits

attiecīgi ir 81 un 82 un 81 bērns. Nedaudz mazāk bērnu aizbildnībā dzīvo Kuldīgas (65), Aizputes (49), Priekules (24), Ventpils (23) un Skrundas (22) novados. Pārējās pašvaldībās aizbildnībā dzīvojošo bērnu skaits ir zem 20 bērniem katrā.

Gadījumos, kad pašvaldība nevar nodrošināt audžuģimeni vai aizbildni savā pašvaldībā, tiek meklēti risinājumi citās pašvaldībās.

Tā kā audžuģimenēs un pie aizbildņiem ievietoto bērnu skaits gandrīz astoņas reizes pārsniedz BSAC bērnu skaitu, BSAC vietu skaita samazināšana šķiet sasniedzams rezultāts. Lai šis rezultāts būtu noturīgs ilgtermiņā, ir jāveicina atbalsta mehānismu izstrāde audžuģimenēm, tai skaitā specializētajām audžuģimenēm, un aizbildņiem, lai stiprinātu viņu kapacitāti un vēlmi uzņemt bērnus ģimenē. Joprojām aktuāls jautājums ir par pieejamiem SBSP risinājumiem BSAC bērniem.

2. Personu ar GRT, bērnu ar FT papildu izvērtēšana

Lai nodrošinātu projekta “Kurzeme visiem” (turpmāk - Projekta) rezultatīvo rādītāju sasniegšanu, 2019. gadā tika uzsākts papildu personu ar GRT un bērnu ar FT individuālo vajadzību izvērtēšanas un individuālo sociālās aprūpes vai sociālās rehabilitācijas plānu (turpmāk – atbalsta plāni) izstrādes process. Šajā nodaļā norādīti dati par KPR papildu izvērtētajām personām ar GRT un bērniem ar FT.

2.1. Kurzemē dzīvojošo personu ar GRT vajadzību izvērtēšana

2016. – 2017. gadā Projekta ietvaros tika izvērtētas 326 personas ar GRT, t.sk. 109 personas VSAC “Kurzeme” visās sešās filiālēs. 2019. gadā tika uzsākts papildus vērtēšanas process un uz 2019. gada 31. decembri tika izvērtētas un atbalsta plāni tika izstrādāti 36 KPR dzīvojošām personām ar GRT. Izvērtēšanas process turpināsies arī 2020. gadā un tiek plānots izvērtēt vēl 75 KPR pašvaldībās dzīvojošas personas ar GRT un 2 VSAC “Kurzeme” filiālē “Ilģi” dzīvojošas personas. 4. tabulā norādīta informācija par pašvaldībās dzīvojošo izvērtēto un izvērtēt plānoto personu ar GRT skaitu.

4. tabula “Pašvaldībās dzīvojošo izvērtēto personu ar GRT skaits KPR”

Pašvaldības	Izstrādāto Atbalsta plānu skaits 31.12.2016	Papildu izvērtēto personu skaits 31.12.2019	Plānotais izvērtēto personu skaits
Aizputes nov.	5	0	0
Brocēnu nov.	0	0	3
Dundagas nov.	6	0	0
Grobiņas nov.	10	0	0
Kuldīgas nov.	12	16	34
Liepājas pilsēta	51	0	0
Priekules nov.	6	0	12
Rojas nov.	15	0	0
Rucavas nov.	11	0	2
Saldus nov.	20	0	13
Skrundas nov.	16	0	6
Talsu nov.	31	0	0
Vaiņodes nov.	6	0	0

KPR DI plāna ieviešanas progress ziņojums

Ventspils nov.	10	0	3
Ventspils pilsēta	20	20	0
Kopā:	219	36	73

Avots: KPR dati, KPR pašvaldību dati

Tā kā jaunā SBSP infrastruktūra vēl ir izveides procesā un tiek plānots, ka pakalpojumus jaunajā infrastruktūrā varētu sākt sniegt 2020. gada vasarā, pagaidām netiek paredzēta plaša VSAC “Kurzeme” dzīvojošo personu ar GRT papildu izvērtēšana. Tiek plānots, ka jaunajos SBSP pašvaldības sniegs pakalpojumus pašvaldībā dzīvojošām personām ar GRT, kas savukārt ietekmē VSAC personu ar GRT iespējas saņemt nepieciešamos pakalpojumus ārpus VSAC. Uz 2019. gada 31. decembri tikai četras KPR pašvaldības (Saldus, Skrundas un Kuldīgas novadu un Liepājas pilsētas pašvaldības) bija gatavas sniegt grupu dzīvokļa un citus nepieciešamos SBSP no VSAC uz dzīvi sabiedrībā pārejošām personām ar GRT. Neskatoties uz to, ka 2016. – 2017. gadā izvērtētās VSAC personas ir izteikušas vēlmi pāriet arī uz citu plānošanas reģionu pašvaldībām, tās, galvenokārt nelielā SBSP vietu skaita dēļ, arī nevar nodrošināt nepieciešamos pakalpojumus visām VSAC personām.

2.2. Bērnu ar FT vajadzību papildu izvērtēšana

Tā kā kopš 2016. – 2017. gadā veiktās izvērtēšanas (izvērtēti 277 bērni ar FT) dažādu iemeslu (piemēram, bērns sasniedzis pilngadību, nav pagarināta invaliditāte) dēļ ir notikušas izmaiņas izvērtēto bērnu skaitā, 2019. gadā tika uzsākts papildus vērtēšanas process un uz 2019. gada 31. decembri tika izvērtēti un atbalsta plāni tika izstrādāti 34 bērniem ar FT. Tiek plānota vēl 20 bērnu ar FT papildu izvērtēšana un atbalsta plānu izstrāde arī 2020. gadā. 5. tabulā norādīta informācija par pašvaldībās dzīvojošo bērnu ar FT izvērtēšanas progresu.

5. tabula “Pašvaldībās dzīvojošo izvērtēto bērnu ar FT skaits KPR”

Pašvaldības	Izstrādāto Atbalsta plānu skaits 31.12.2016	Papildu izvērtēto personu skaits 31.12.2019	Plānotais izvērtēto personu skaits
Aizputes nov.	30	0	0
Dundagas nov.	7	0	0
Grobiņas nov.	8	0	0
Kuldīgas nov.	16	13	0

KPR DI plāna ieviešanas progress ziņojums

Liepājas pilsēta	79	0	0
Mērsraga nov.	2	0	0
Pāvilostas nov.	1	0	0
Priekules nov.	11	0	2
Rojas nov.	2	0	0
Saldus nov.	33	0	7
Skrundas nov.	7	0	0
Talsu nov.	34	0	0
Vaiņodes nov.	4	0	0
Ventspils nov.	10	0	0
Ventspils pilsēta	33	21	1
Kopā:	277	34	10

Avots: KPR dati

Papildu izvērtēšanas process dod iespēju lielākam bērnu ar FT skaitam Projekta ietvaros saņemt atbalsta plānos norādītos sociālās rehabilitācijas pakalpojumus atbilstoši katra individuālajām vajadzībām. Bērnu likumiskajiem pārstāvjiem vai audžuģimenei tas dod unikālu iespēju saņemt četru speciālistu (sociālā darbinieka, psihologa un/vai ergoterapeita, un/vai fizioterapeita) izvērtējumu par bērnu un viņam nepieciešamajiem pakalpojumiem, kā arī turpmākajām rīcībām. Izvērtēšana tiek organizēta bērna dzīves vietā vai iespējami tuvu tai. Lielāks izvērtēto bērnu ar FT skaits veicina Projekta plānoto rezultatīvo rādītāju sasniegšanu.

3. Sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi mērķa grupu personām KPR teritorijā

Sociālie pakalpojumi Projekta mērķa grupām tiek piešķirti vispārējā kārtībā, atbilstoši personu vajadzībām un pašvaldību sociālo dienestu iespējām tos nodrošināt. Šajā nodaļā tiek analizēti KPR pieejamie SBSP.

Atbilstoši KPR Deinstitutionalizācijas plānam (turpmāk – KPR DI plāns) SBSP tiek iedalīti:

- Sociālo pakalpojumu **veids** - KPR DI plāna ietvaros tiek aplūkoti šādi sociālo pakalpojumu veidi: sociālais darbs, sociālā aprūpe, sociālā rehabilitācija un profesionālā rehabilitācija;
- Sociālo pakalpojumu sniegšanas **vietas** – telpas ar konkrētu atrašanās vietu, kur tiek sniegti sociālie pakalpojumi;
- Sociālo pakalpojumu **sniedzēji**⁴, kas reģistrēti atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

Salīdzinot ar 2016. gada datiem, KPR pašvaldībās SBSP veidu, vietu un sniedzēju skaits katrā pašvaldībā nav būtiski mainījies. (skat. 6. tabulu).

6.tabula “SBSP pakalpojumu daudzveidība KPR pašvaldībās”

Pašvaldība	SBSP veidu skaits		SBSP sniegšanas vietu skaits		SBSP sniedzēju skaits	
	2016	2019	2016	2019	2016	2019
Aizputes nov.	3	3	4	4	2	1
Alsungas nov.	2	3	1	2	1	1
Brocēnu nov.	3	3	2	2	1	1
Dundagas nov.	3	3	2	2	1	2
Durbes nov.	3	3	2	2	1	1
Grobiņas nov.	2	3	3	3	2	2
Kuldīgas nov.	3	3	5	6	4	4
Liepāja	3	3	6	6	vairāk kā 5*	vairāk kā 5*

⁴ Šajā kontekstā analizēti tikai SPSR iekļautie sociālo pakalpojumu sniedzēji

KPR DI plāna ieviešanas progress ziņojums

Mērsraga nov.	3	3	1	2	1	1
Nīcas nov.	3	3	2	2	1	1
Pāvilostas nov.	2	3	2	3	2	2
Priekules nov.	2	3	1	2	1	2
Rojas nov.	3	3	3	2	2	2
Rucavas nov.	3	3	2	2	1	1
Saldus nov.	2	3	11	14	11	1
Skrundas nov.	3	3	3	2	3	2
Talsu nov.	3	3	5	9	7	5
Vaiņodes nov.	2	3	1	2	1	1
Ventspils	3	3	5	6	6	6
Ventspils nov.	3	3	2	2	2	2
Kopā	-	-	63	74	vairāk kā 52*	vairāk kā 43*

* Liepājā SBSP sniedz arī individuālie uzņēmumi, kuru skaits ir mainīgs

Avots: KPR pašvaldību dati (publiskie pārskati), SPSR dati

Joprojām lielākā SBSP pakalpojumu daudzveidība bērniem ar FT un personām ar GRT, kā arī pakalpojumu sniegšanas vietu skaits ir lielākajās KPR pašvaldībās: Liepājas pilsētas un Ventspils pašvaldībās, kā arī Kuldīgas, Saldus un Talsu novados. Lielākais SBSP sniegšanas vietu skaits ir Saldus novadā, jo šeit 10 pagastos ir izveidoti dienas centri. Visās KPR pašvaldībās tiek nodrošināti sociālā darba un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi, kā arī aprūpes mājās pakalpojums. Vairākās pašvaldībās sociālos pakalpojumus nodrošina ne tikai pašvaldība, bet arī dažādas nevalstiskās organizācijas.

Katrā KPR pašvaldībā ir sociālais dienests, kas nodrošina SBSP atbilstoši savām iespējām, kapacitātei un iedzīvotāju vajadzībām. Pārsvārā sociālajos dienestos tiek nodrošināti sociālā darba, sociālās rehabilitācijas un aprūpes mājās pakalpojumi. Kopumā KPR pašvaldību sociālajos dienestos gadā tiek vidēji apkalpotas 22 personas ar GRT un 18 bērni ar FT. Lielākās pašvaldībās klientu skaits ir lielāks, savukārt mazākās pašvaldībās gada ietvarā var apkalpot vienu vai nevienu augstāk minēto mērķa grupu personu. Atsevišķu sociālo dienestu pakļautībā ir vairākas pakalpojumu sniegšanas vietas (piemēram, Aizputes novada pašvaldības aģentūras „Sociālais dienests” pārziņā ir „Daudzfunkcionālais sociālo pakalpojumu centrs” ar krīzes centru,

dienas centru, ar speciālistu konsultācijām, atbalsta grupām un semināriem, savukārt Saldus novada pašvaldības aģentūras "Sociālais dienests" pakļautībā ir dienas aprūpes centrs (turpmāk – DAC), 10 dienas centri un ģimenes atbalsta dienas centrs, kur tiek piedāvāts daudzveidīgāks pakalpojumu klāsts.

SBSP nodrošināšanai aktīvi darbojas arī NVO, pārsvarā sniedzot sociālās rehabilitācijas (t.sk. pakalpojumu sniegšana tiek nodrošināta dienas aprūpes centros vai ģimenes atbalsta centros) un sociālās aprūpes pakalpojumus. Biedrības "Latvijas Samariešu apvienība" dienesta "Samariešu atbalsts mājās" Kurzemes nodaļas mobilās brigādes sniedz sociālās aprūpes un rehabilitācijas pakalpojumus personu ar GRT dzīvesvietā vairākās Kurzemes pašvaldībās: Aizputes, Kuldīgas, Rojas, Skrundas un Ventspils novados, kā arī Ventspils pilsētā. Sniedzot atbalstu dzīvesvietā tiem, kam tas ir nepieciešams, tiek mazināta iespējamība personu nonākšanai SAC vai VSAC.

Sociālos pakalpojumus KPR sniedz vairāk kā 43 pakalpojumu sniedzēji 73 pakalpojuma sniegšanas vietās. Salīdzinājumā ar 2016.-2017. gadu, ir būtiskas izmaiņas SBSP veidu nodrošinājumā – visās pašvaldībās ir pieejams aprūpes mājās pakalpojums. Nelielas izmaiņas ir notikušas SBSP sniegšanas vietu un pakalpojumu sniedzēju skaitā – ir izveidotas jaunas pakalpojumu sniegšanas vietas un atsevišķi pakalpojumu sniedzēji ir dažādojuši pakalpojumu klāstu. Šīs izmaiņas iezīmē pozitīvu tendenci un norāda uz sociālo dienestu kapacitātes attīstīšanu, pakalpojumu dažādošanu atbilstoši iedzīvotāju vajadzībām un alternatīvu risinājumu meklēšanu bērnu un personu ar GRT ievietošanai institūcijās.

4. Sniegtie sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi projekta

“Kurzeme visiem” ietvaros

Šajā nodaļā tiek apskatīti Projekta ietvaros sniegtie SBSP bērniem ar FT un personām ar GRT. Nodaļas turpinājumā tiek analizēts dzīves kvalitātes novērtējums pēc SBSP saņemšanas, balstoties uz pakalpojumu saņēmēju sniegto viedokli.

Atbilstoši KPR DI plāna 2. rīcībai – SBSP sniegšana ir izvirzīti šādi sasniedzamie rezultāti:

- sniegti sociālās aprūpes un rehabilitācijas pakalpojumi 288 bērniem ar FT bez snieguma rezerves (330 bērniem ar snieguma rezervi);
- sniegti SBSP 350 personām ar GRT (t.sk. 35 personām ar GRT, kas uzsāk patstāvīgu dzīvi ārpus VSAC) bez snieguma rezerves (375 personām ar GRT (t.sk. 35 personām ar GRT, kas uzsāk patstāvīgu dzīvi ārpus VSAC) ar snieguma rezervi);

SBSP sniegšanai kopējais paredzētais Eiropas Sociālā fonda (turpmāk – ESF) finansējums 6 596 941,87 EUR. Uz 2019. gada 31. decembri Projektā ir apgūti 979 752.25 EUR, kas ir 99,4% no pārskata periodā plānotajām izmaksām.

4.1. Bērnu ar FT skaits, kuriem ir sniegti sociālie pakalpojumi pašvaldībās

Pakalpojumu sniegšana bērniem ar FT Projekta ietvaros tika uzsākta 2016. gadā, kad sociālās aprūpes pakalpojumu sāka sniegt Grobiņas novada pašvaldība, “atelpas brīža” pakalpojumu nodrošināja Liepājas pilsētas pašvaldība. Sociālās rehabilitācijas pakalpojumus Projekta ietvaros sāka sniegt 2017. gadā Grobiņas novada un Liepājas pilsētas pašvaldības.

Arvien pieaug bērnu ar FT skaits, kuri saņem sociālā darba, sociālās rehabilitācijas vai sociālās aprūpes pakalpojumus. Vidējais gadā apkalpoto bērnu ar FT skaits KPR pašvaldību sociālajos dienestos ir 18 bērni ar FT. Lielākais apkalpoto bērnu ar FT skaits ir Liepājas un Ventspils pilsētās, Aizputes un Talsu novados, kur arī ir lielākais bērnu ar invaliditāti skaits.

Projekta ietvaros SBSP bērniem ar FT sniedz 13 KPR pašvaldībās – Aizputes, Dundagas, Kuldīgas, Grobiņas, Mērsraga, Pāvilostas, Priekules, Saldus, Skrundas, Talsu un Ventspils novados, Liepās un Ventspils pilsētās.

7. tabula "SBSP pakalpojumi projekta "Kurzeme visiem" ietvaros (bērniem ar FT)"

KOPĀ	Plānotie projekta rezultāti	Sniegtais skaits 31.12.2019	Īpatsvars pret plānoto %
Kopā unikālais bērnu ar FT skaits	288	142	49,30
Atelpas brīdis	54	46	85,19
Aprūpes pakalpojums	34	29	85,29
Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi	280	107	38,21

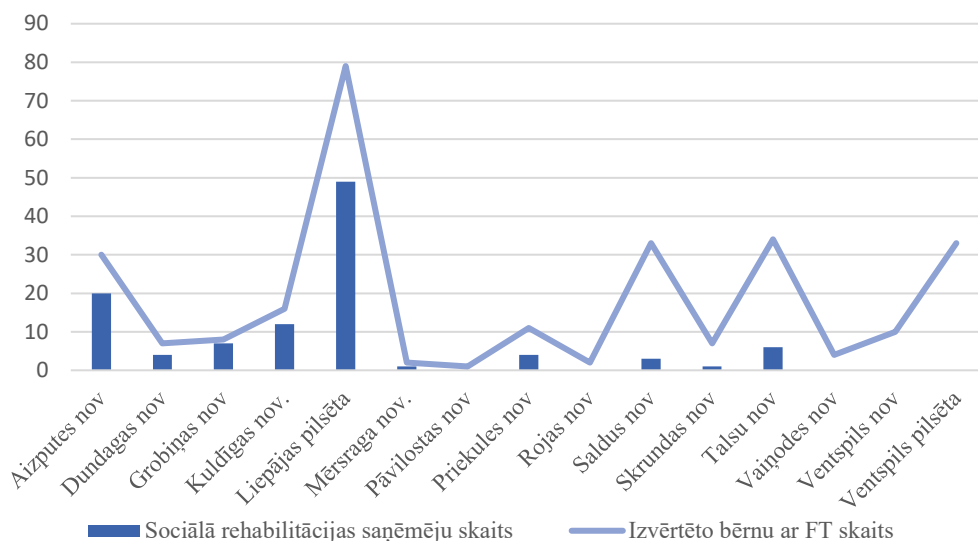
Avots: KPR dati

Uz 2019. gada 31. decembri 142 unikālie bērni ar FT (*skat. 7. tabulu*) saņēma ESF atbalstītus sociālās rehabilitācijas vai sociālās aprūpes pakalpojumus Projekta ietvaros, kas ir 49,30 % no plānotā projekta rezultāta. Arvien pieaug bērnu ar FT skaits, kuri saņem viņu individuālajām vajadzībām atbilstošus SBSP. Palielinās to pašvaldību skaits, kuras iesaistās SBSP sniegšanā Projekta ietvaros bērniem ar FT, tādējādi veicinot dienestu kapacitāti sociālo pakalpojumu nodrošināšanā.

Izšķirot pa pakalpojumu veidiem:

- **sociālās rehabilitācijas pakalpojumus** pēc pašvaldību sniegtās informācijas KPR pašvaldībās saņem 360 bērni ar FT, no kuriem 107 ir Projekta ietvaros. Projekta ietvaros sociālās rehabilitācijas pakalpojumu var saņemt tikai bērni ar FT, kuriem ir izstrādāts atbalsta plāns. 2. attēlā salīdzināts izvērtēto bērnu ar FT un sociālās rehabilitācijas pakalpojuma saņēmēju skaits pa pašvaldībām.

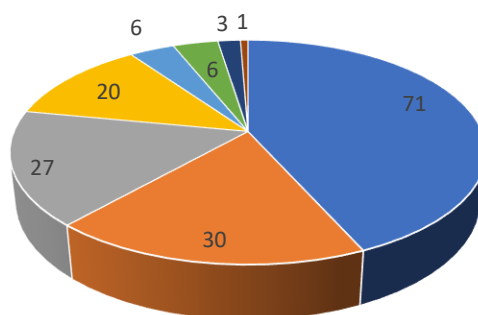
2. attēls “Sociālās rehabilitācijas pakalpojuma saņēmēju skaits attiecībā pret izvērtēto bērnu ar FT skaitu”

Tikai divas pašvaldības, kurās ir izvērtēti bērni ar FT, nav uzsākušas pakalpojumu sniegšanu Projekta ietvaros. Viena no pašvaldībām plāno uzsākt pakalpojumu sniegšanu 2020. gadā, otra pašvaldība nodrošina pakalpojumus ārpus Projekta finansējuma. Pārējās pašvaldības sniedz pakalpojumus atbilstoši vecāku pieprasījumam un sociālā dienesta iespējām nodrošināt pakalpojumus.

Visvairāk 70% (75) bērni ar FT Sociālās rehabilitācijas pakalpojumu Projekta ietvaros saņēma 2018. gadā. Vispieprasītākais pakalpojums bērniem ar FT ir fizioterapijas (43%), logopēda (18%) un ergoterapijas (16%) pakalpojumi. Pakalpojums. Saņemtie sociālie pakalpojumi bērniem ar FT apkopoti 3. attēlā.

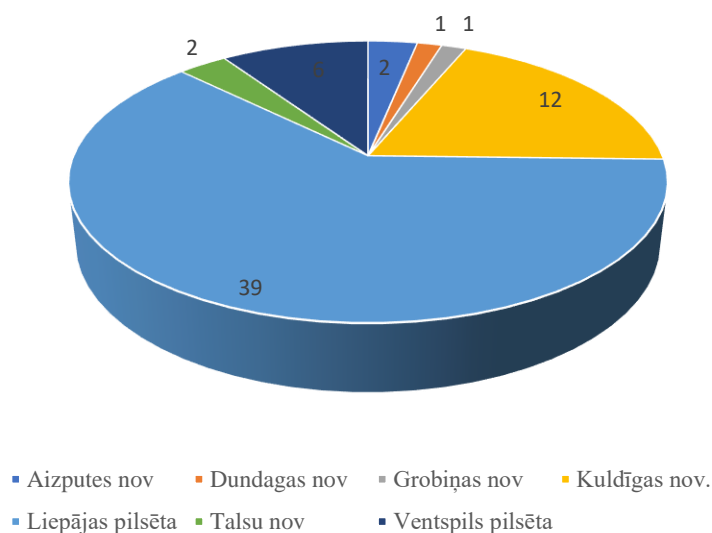
3. attēls “Saņemtie sociālās rehabilitācijas pakalpojuma bērniem ar FT”

- Fizioterapijas pakalpojumu
- Ergoterapeita pakalpojums
- Montisori nodarbība
- Smilšu terapijas nodarbības
- Logopēda pakalpojums
- Mūzikas terapijas pakalpojums
- Īdensprocedūras pakalpojums
- Portridžas mācībsistēmas

Projekta ietvaros bērnu ar FT likumiskajiem pārstāvjiem vai audžuģimenēm ir iespēja saņemt psihologa pakalpojumu, rehabilitologa pakalpojumu, fizioterapiju un/vai izglītojošās atbalsta grupas - kopumā ne vairāk kā 20 pakalpojuma sniegšanas reizes visā Projekta īstenošanas laikā. Līdz 2019. gada 31. decembrim 64 bērnu ar FT likumiskie pārstāvji bija saņēmuši sociālās rehabilitācijas pakalpojumu septiņās KPR pašvaldībās (*skat. 4. attēlu*).

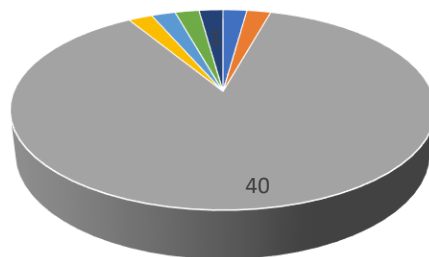
4. attēls “Sociālās rehabilitācijas pakalpojuma saņēmēju skaits (bērnu ar FT likumiskie pārstāvji)”

Visbiežāk likumiskie pārstāvji pieprasa fizioterapijas pakalpojumu (50%) un Atbalsta grupas pakalpojumu (31%). Pagaidām neviens nav interesējies par rehabilitologa pakalpojumu.

- **atelpas brīža** pakalpojumu var saņemt bērni ar FT kuri nav izvērtēti Projekta ietvaros, bet kuriem ir piešķirts Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas (turpmāk – komisija) atzinums par īpašas kopšanas nepieciešamību sakarā ar smagiem funkcionāliem traucējumiem. Visvairāk šis pakalpojums pieprasīts 2018. gadā - 36 reizes. Atelpas brīža pakalpojums ir piešķirts Aizputes, Kuldīgas, Pāvilostas, Priekules, Talsu un Ventspils novados, kā arī Liepājas pilsētas pašvaldībā (*skat. 5. attēlu*).

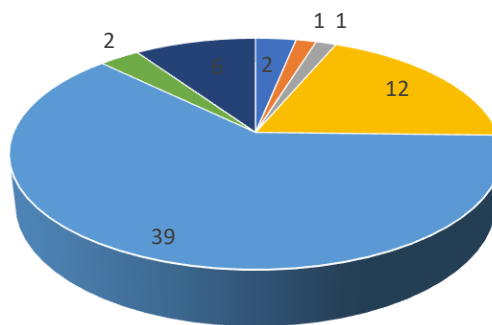
5. attēls “Atelpas brīža pakalpojuma saņēmēju skaits (bērniem ar FT)”

■ Aizputes nov.
 ■ Kuldīgas nov.
 ■ Liepājas pilsēta
 ■ Pāvilostas nov.
■ Priekules nov.
 ■ Talsu nov.
 ■ Ventspils nov.

- sociālās aprūpes** pakalpojuma saņemšanai bērnam ar FT nav jābūt izvērtētam Projekta ietvaros, bet ir jābūt komisijas atzinumam par īpašas kopšanas nepieciešamību sakarā ar smagiem funkcionāliem traucējumiem. Sociālās aprūpes pakalpojumu var piešķirt ne vairāk kā 50 (līdz četru gadu vecumam (ieskaitot)) vai ne vairāk kā 10 (no piecu līdz 17 gadu vecumam (ieskaitot)) stundas nedēļā. Ņemot vērā vecuma sadalījumu un to, ka dienas laikā bērni lielākoties apmeklē izglītības iestādi, visbiežāk (72%) sociālās aprūpes pakalpojums tiek pieprasīts līdz 10 stundām nedēļā. Pakalpojums Projekta ietvaros tiek sniegts no 2016. gada un visvairāk tika pieprasīts 2018. gadā – 13. reizes. Sociālās aprūpes pakalpojums ir piešķirts Aizputes, Dundagas, Grobiņas, Mērsraga, Priekules un Talsu novados, kā arī Liepājas pilsētas un Ventspils pašvaldībās (*skat.6. attēlu*).

6. attēls “Sociālās aprūpes pakalpojuma saņēmēju skaits (bērniem ar FT)”

■ Aizputes nov.
 ■ Dundagas nov.
 ■ Grobiņas nov.
 ■ Kuldīgas nov.
■ Liepājas pilsēta
 ■ Talsu nov.
 ■ Ventspils pilsēta

Lai veicinātu sociālo pakalpojumu sniegšanu, piecas KPR pašvaldības (Aizputes, Kuldīgas, Talsu un Saldus novadu, kā arī Ventspils pilsētas pašvaldība) veidos infrastruktūru SBSP sniegšanai bērniem ar FT.

Pieprasījums pēc sociālajiem pakalpojumiem bērniem ar FT pakāpeniski palielinās, arvien vairāk bērnu ar FT likumisko pārstāvju pieprasa sociālās rehabilitācijas, sociālās aprūpes un “atelpas brīža” pakalpojumus. Palielinājies arī KPR pašvaldību skaits, kuras ir gatavas nodrošināt šos pakalpojumus. 2016. gadā sociālos pakalpojumus bērniem ar FT (kopā 5 pakalpojumu saņēmēji) nodrošināja divas KPR pašvaldības, savukārt 2019. gadā pašvaldību skaits bija pieaudzis līdz 13, sniedzot pakalpojumus 142 unikālajiem bērniem ar FT. 40 bērni ar FT Projekta ietvaros saņem vairāk kā vienu pakalpojumu. Vispieprasītākie ir sociālās rehabilitācijas pakalpojumi, visbiežāk tiek pieprasīti fizioterapijas, logopēda un ergoterapeita pakalpojumi. Palielinājies pieprasījums pēc “atelpas brīža” un sociālās aprūpes pakalpojuma un gandrīz ir sasniegts šo pakalpojumu rezultatīvais rādītājs.

4.2. Personu ar GRT skaits, kuriem ir sniegti sociālie pakalpojumi pašvaldībās

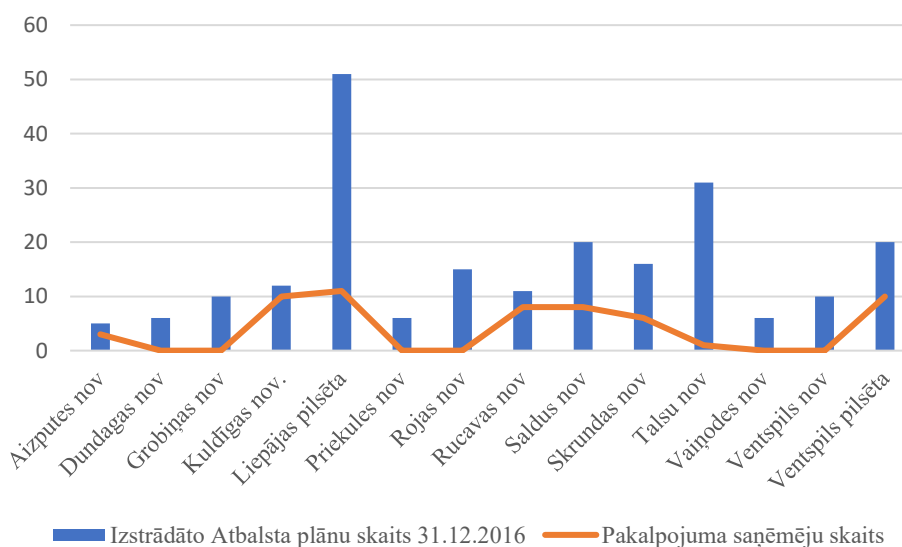
Nedaudz lēnāk tiek sasniegts cits Projekta rezultatīvais rādītājs – SBSP saņēmušo personu ar GRT skaits. Pakalpojumu sniegšana personām ar GRT tika uzsākta 2017. gadā, kad Liepājas pilsētas pašvaldība sāka nodrošināt pakalpojumu DAC vienai personai. Atbilstoši “Metodikai par vienas vienības izmaksu standarta likmju aprēķinu un piemērošanu Eiropas Sociālā fonda darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 9.2.2. specifiskā atbalsta mērķa “Palielināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem” 9.2.2.1. pasākuma “Deinstitutionalizācija” īstenošanai” (turpmāk – VVI). Lielākais pakalpojumu saņēmēju skaita pieaugums bija 2018. gadā, kad 51 personai pakalpojumus uzsāka sniegt – Kuldīgas, Rucavas, Saldus, Skrundas, Talsu novadu un Ventspils pilsētas pašvaldības. 2019. gadā SBSP sāka saņemt 5 personas ar GRT. Šajā gadā SBSP Projekta ietvaros uzsāka sniegt Aizputes novada pašvaldība.

Vidējais gadā apkalpoto personu ar GRT skaits KPR pašvaldību sociālajos dienestos ir 22 personas ar GRT. Visvairāk personu ar GRT vēršas Liepājas pilsētas un Talsu novada sociālajos dienestos. Salīdzinoši mazāks skaits personu ar GRT vēršas Kuldīgas, Rojas, Saldus, Mērsraga, Grobiņas, Rucavas novadu un Ventspils pilsētas

pašvaldību sociālajos dienestos. Septiņu KPR pašvaldību sociālajos dienestos gada ietvarā vēršas mazāk kā 10 personas ar GRT. Pēc pašvaldību sociālo dienestu sniegtajiem datiem, trīs sociālajos dienestos, ar nelielu personu ar GRT skaitu pašvaldībā, ikdienā nestrādā ar personām ar GRT.

No plānotajām 350 personām ar GRT Projekta ietvaros līdz 2019. gada 31. decembrim SBSP sniegts 16% jeb 57 personām astoņās KPR pašvaldībās – Aizputes, Kuldīgas, Rucavas, Saldus, Skrundas un Talsu novados, kā arī Liepājas pilsētas un Ventspils pašvaldībās. Personas ar GRT ir izvērtētas 14 KPR pašvaldībās (*skat. 7. attēlu*) ar mērķi veicināt SBSP un novērstu personu ar GRT nokļūšanu VSAC. Sešās pašvaldībās, kurās tika izvērtētas personas ar GRT, Projekta ietvaros netiek sniegti SBSP šai mērķa grupai. Pēc pašvaldību sniegtās informācijas vairumā gadījumu nepieciešamie pakalpojumi tiek nodrošināti ārpus projekta finansējuma vai personas ar GRT nav vēlējušās saņemt SBSP. Tomēr četru pašvaldību sociālie dienesti ir norādījuši, ka varētu uzsākt pakalpojumu sniegšanu personām ar GRT 2020. gadā.

7. attēls “Personu ar GRT skaits, kuri saņem SBSP attiecībā pret izvērtēto personu ar GRT skaitu”

7. attēlā ir attēlots SBSP saņēmēju skaits pret izvērtēto personu ar GRT skaitu. Visās pašvaldībās, kur tika izvērtētas personas ar GRT, saņēmēju skaits ir mazāks, kā izvērtēto personu skaits. Tas saistīts ar to, ka daļa pašvaldību gaida jaunās infrastruktūras izveidi, lai varētu uzsākt pakalpojumu sniegšanu.

Projekta ietvaros personām ar GRT iespējams saņemt šādus SBSP:

- aprūpe mājās;
- dienas aprūpes centrs;

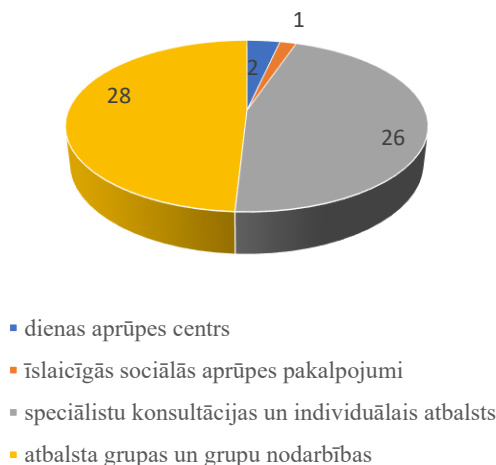

- specializētās darbnīcas;
- grupu dzīvokļi;
- īslaicīgās sociālās aprūpes pakalpojumi jeb "atelpas brīža" pakalpojumi;
- speciālistu konsultācijas un individuālais atbalsts;
- atbalsta grupas un grupu nodarbības.

Līdz šim Projekta ietvaros nav pieprasīti atsevišķi no augstāk minētajiem pakalpojumiem, jo reģionā trūkst attiecīgo pakalpojumu sniedzēju (piemēram, grupu dzīvokļa pakalpojums pieejams tikai vienā pašvaldībā), vai arī šāds pakalpojums reģionā nav pieejams (piemēram, specializētās darbnīcas).

No pieprasītajiem SBSP 49% gadījumu personām ar GRT ir piešķirtas atbalsta grupu un grupu nodarbības, 46% – speciālistu konsultācijas un individuālais atbalsts. Savukārt, dienas aprūpes centra pakalpojums piešķirts vien 3 %, bet īslaicīgās aprūpes pakalpojums – 2% gadījumu (*skat. 8. attēlu*).

8 attēls “Pakalpojumi, kurus saņem personas ar GRT”

Trīs KPR pašvaldības (Aizputes un Kuldīgas novadi, Liepājas pilsētas pašvaldība) piedāvā divu veidu SBSP. Pārējās no astoņām pašvaldībām piedāvā individuālās konsultācijas vai atbalsta grupas un grupu nodarbības.

Pašvaldības kā vienu no iemesliem ne tik aktīvai jaunu SBSP piedāvāšanai personām ar GRT min Projekta regulējošo MK noteikumu Nr. 313 neelastīgo pieeju pakalpojuma sniedzēju iepirkuma procesam, jo personām ar GRT, atšķirībā no bērnu ar FT vecākiem, nav iespēju norādīt vēlamo pakalpojuma sniedzēju. Tāpēc ļoti tiek gaidīta šo MK noteikumu grozījumu stāšanās spēkā, kas cita starpā paredzēs arī iespēju norādīt vēlamo pakalpojuma sniedzēju arī personām ar GRT. Sociālajiem dienestiem nereti

trūkst arī kapacitātes pakalpojumu nodrošināšanai, tai skaitā VVI metodikas noteiktajā ietvarā – nepietiekams sociālo darbinieku skaits, tāpat ir arī nepieciešams attīstīt kompetences darbam ar personām ar GRT. Pakalpojumu sniegšanu personām ar GRT kavē arī tas, ka joprojām daļā KPR pašvaldību augstāk minētie SBSP nav pieejami. Kā vēl viens no iemesliem tiek minēta nepieciešamība veikt iepirkuma procedūras SBSP nodrošināšanai personām ar GRT. Šo situāciju pozitīvi varētu ietekmēt jaunie MK 313 grozījumi, kur tiek plānots noteikt, ka personas ar GRT varēs izvēlēties vēlamo SBSP sniedzēju.

Lai sasniegtu rezultatīvo rādītāju – sniegtu SBSP 350 personām ar GRT – ir jāturpina darbs ar pašvaldībām, tās motivējot, jo līdz 2019. gada beigām rādītājs ir sasniegts tikai 16% apmērā. Lai palielinātu pakalpojumu saņēmēju skaitu, jāmotivē arī personas ar GRT, jo pēc sociālo dienestu sniegtās informācijas personas ne vienmēr vēlas mainīt ierasto dzīves ritmu. SBSP sniedz astoņas no 14 pašvaldībām, kurās ir izvērtētas personas ar GRT. 49% gadījumu personām ar GRT ir piešķirtas atbalsta grupu un grupu nodarbības, 46% – speciālistu konsultācijas un individuālais atbalsts. Šie ir pakalpojumi, kuru nodrošināšanai nav nepieciešama infrastruktūras izveide.

4.3. Personu ar GRT skaits, kas sagatavotas pārejai uz dzīvi sabiedrībā

2019. gada beigās noritēja aktīvs darbs, lai 2020. gadā varētu uzsākt īstenot VSAC personu ar GRT sagatavošanas procesu pārejai uz dzīvi sabiedrībā. Uz 2020. gada sākumu tika plānotas tikšanās ar VSAC un četrām KPR pašvaldībām (Saldus, Skrundas un Kuldīgas novadiem, kā arī Liepājas pilsētas pašvaldību), lai pārrunātu sagatavošanas procesa un pārejas uz dzīvi sabiedrībā gaitu, kā arī sociālo mentoru piesaisti. Sociālā mentora piesaiste ir viens no apspriestākajiem deinstitucionalizācijas procesa īstenošanas jautājumiem, turklāt pastāv Labklājības ministrijas (turpmāk – LM), plānošanas reģionu un citu organizāciju viedokļu dažādība un pretrunīga izpratne par sociālo mentora piesaistes organizēšanu un apmācībām.

Tiek plānots, ka 2020. gada beigās Saldus novada pašvaldība būs pirmā, kas varēs nodrošināt VSAC personām ar GRT grupu dzīvokļa pakalpojumu. Lai pārejas uz dzīvi sabiedrībā process noritētu veiksmīgi, nepieciešams piesaistīt sociālos mentorus, kā arī veikt sociālo mentoru un katras personas ar GRT sagatavošanas procesā iesaistīto VSAC speciālistu apmācību. 2020. gadā tiek plānots veikt pirmo sociālo mentoru un VSAC speciālistu apmācību.

KPR rezultatīvais rādītājs – personas ar GRT sagatavotas pārejai uz dzīvi sabiedrībā – 35 personas. Augstāk minētās četras pašvaldības kopumā gatavojas uzņemt 35 VSAC personas ar GRT (*skat. 8. tabula*).

8. tabula “Pašvaldības, kuras uzņems personas ar GRT no VSAC”

KOPĀ	Sniegtais skaits 31.12.2016	Sniegtais skaits 31.12.2019
Liepājas pilsēta	16	16
Skrundas nov.	2	10
Saldus nov.	5	5
Kuldīgas nov.	0	4
Dundagas nov.	7	0
Kopā	30	35

Avots: KPR pašvaldību dati

8. tabulā var redzēt, ka par vienu ir samazinājies KPR pašvaldību skaits, kuras ir gatavas uzņemt VSAC personas ar GRT. Līdz ar to ir mainījies VSAC personu ar GRT sadalījums pa pašvaldībām. Skrundas un Kuldīgas novadu pašvaldības ir gatavas uzņemt lielāku VSAC personu ar GRT skaitu, attiecīgi par astoņām un četrām personām vairāk.

Ne visas pašvaldības ir gatavas uzņemt un sniegt pakalpojumus personām ar GRT, tomēr četras KPR pašvaldības ir gatavas nodrošināt grupu dzīvokļa pakalpojumu kopumā 35 personām ar GRT, kuras tiks sagatavotas pārejai uz dzīvi sabiedrībā. Lai organizētu pārejas procesu, ir jāpiesaista sociālie mentori un KPR ir jāveic sociālo mentoru un VSAC speciālistu apmācība. Pirmās apmācības tiek plānots organizēt 2020. gadā.

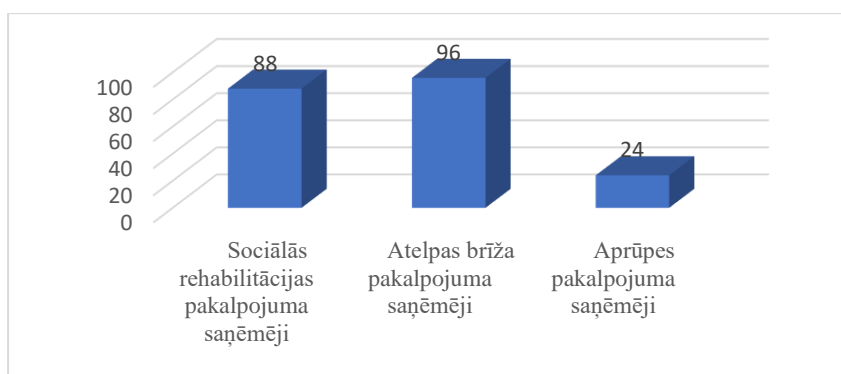
5. Dzīves kvalitātes novērtējums pēc SBSP saņemšanas

Šajā nodaļā apkopotā veidā analizētas personu ar GRT un bērnu ar FT, kā arī viņu likumisko pārstāvju atbildes uz dzīves kvalitātes novērtējuma aptaujas anketas jautājumiem. Aptaujas mērķis bija noskaidrot viņu viedokli par emocionālo labsajūtu, starppersonu attiecībām, materiālo labklājību, personības attīstību, pašnoteikšanos, fizisku labsajūtu, tiesībām un sociālo iekļaušanos pēc SBSP saņemšanas Projekta ietvaros.

5.1. Dzīves kvalitātes novērtējums pēc SBSP saņemšanas bērniem un viņu likumiskajiem pārstāvjiem projekta “Kurzeme visiem” ietvaros

Dzīves kvalitātes novērtējums pēc SBSP saņemšanas iegūts, apkopojot informāciju no bērnu un likumisko pārstāvju elektroniski aizpildītajām anketām pēc SBSP saņemšanas. Lielāko daļu anketu (99) ir aizpildījuši bērnu ar FT likumiskie pārstāvji, savukārt mazāk gadījumos anketas (39) ir aizpildījuši likumiskie pārstāvji kopā ar bērnu, 1 pusaudzis aptaujas anketu aizpildījis patstāvīgi. Novērtējumā izmantoti dati no 139 anketām. Tas nozīmē, ka savu viedokli par dzīves kvalitātes novērtējumu ir devuši 77% gadījumu no kopējā projekta ietvaros SBSP saņēmušo bērnu skaita. Sadalījums pa SBSP skaitu ir atspoguļots 9. attēlā. Jāņem vērā, ka četri bērni ir saņēmuši vairāk kā vienu pakalpojumu.

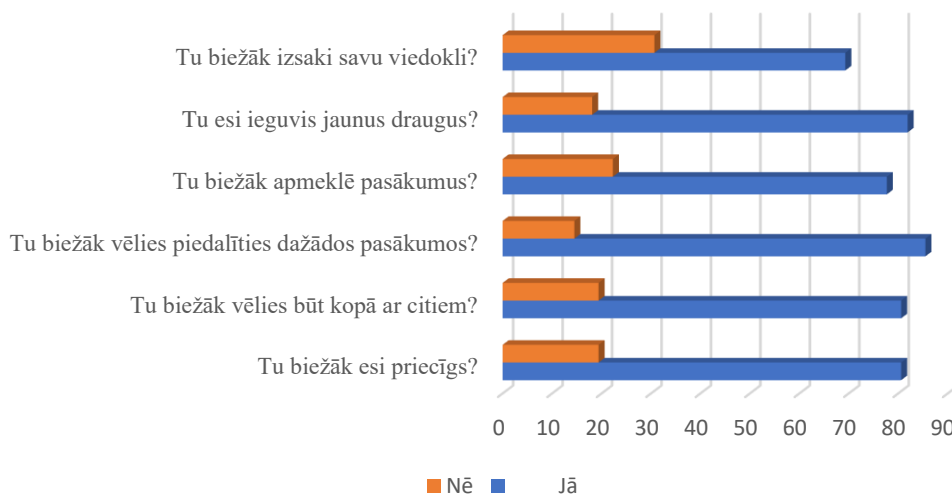
9. attēls “Procentuālais sadalījums starp kopējo SBSP pakalpojumu saņēmēju skaitu un anketu aizpildītajiem”

Pēc atbildēm var secināt, ka aptaujātie pārsvarā ir dzīvespriecīgi bērni, jo uz jautājumu: **Vai tu bieži esi priecīgs?** 120 bērni jeb 86% ir atbildējuši pozitīvi.

Pēc bērnu un viņu likumisko pārstāvju domām SBSP saņemšana ir veicinājusi bērnu ar FT pašsajūtas uzlabošanu un sociālo prasmju attīstību (*skat. 10. attēlu*).

10. attēls “Izmaiņas pēc pakalpojuma saņemšanas”

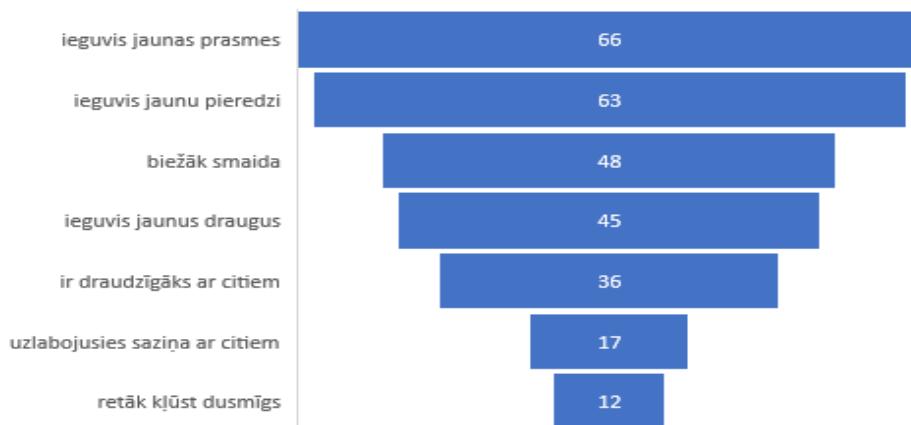

Kā redzams 10. attēlā, 68 bērni jeb 49% no aptaujātajiem ir atbildējuši uz visiem 6 jautājumiem ar “JĀ”, bet 8 bērni jeb 6% atbildējuši uz šiem 6 jautājumiem ar “NĒ”. Savukārt 122 bērni jeb 88% norāda, ka ir attīstījuši jaunas prasmes pēc SBSP saņemšanas.

Uz jautājumu: “Vai pēc pakalpojuma saņemšanas Jūsu bērna ikdienas dzīve ir uzlabojusies?”, bērnu likumisko pārstāvju atbildes ir Jā - 65% un Nē - 35% gadījumu, kas ir par 1/5 daļu piesardzīgāk, kā savas dzīves uzlabošanu vērtē paši bērni. Savukārt no likumiskajiem pārstāvjiem, kuri nav saņēmuši SBSP, tikai puse (49%) apstiprina, ka viņu bērnu dzīve ir uzlabojusies.

Aptaujā tika jautāts par to, kādi uzlabojumi novērojami bērna un viņa likumiskā pārstāvja ikdienā pēc SBSP saņemšanas. Atbilžu sadalījums redzams 11. attēlā.

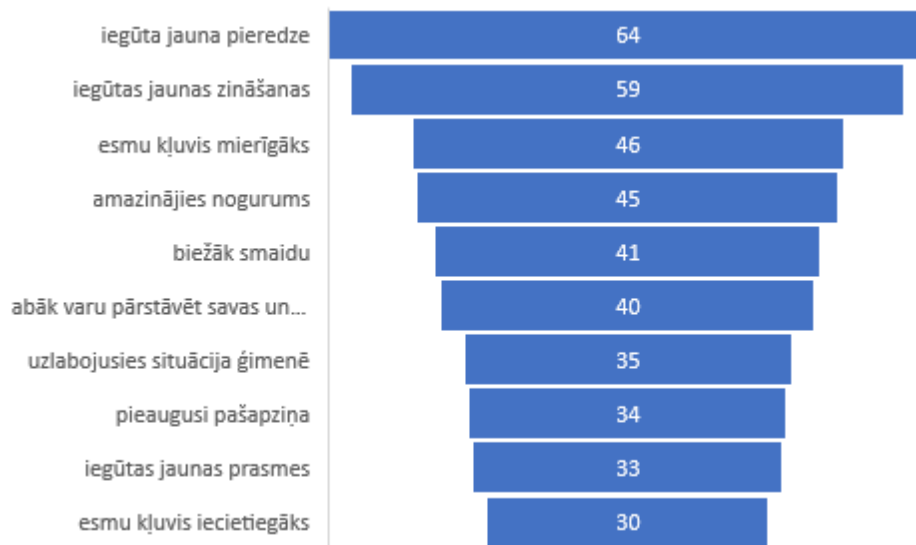
11. attēls “Izmaiņas bērnu ar FT ikdienā pēc SBSP saņemšanas”

Pārsvārā jeb 65% gadījumu ir nosaukta vairāk nekā viena pozitīva izmaiņa, kas novērojama bērna ikdienā pēc SBSP saņemšanas, un tikai 6 gadījumos (4%) tika sniegta atbilde, ka bērna dzīvē nekas nav izmainījies.

Savukārt pēc SBSP saņemšanas savā un savas ģimenes ikdienas dzīvē uzlabojumus redz 93 pieaugušie jeb 67% aptaujātie bērnu likumiskie pārstāvji (*skat. 12. attēls*).

12. attēls “Izmaiņas bērnu ar FT likumisko pārstāvju ikdienā pēc SBSP saņemšanas”

Tikai 3 anketās (3%) ir norādīta atbilde, ka likumiskā pārstāvja dzīvē nekas nav mainījies, 12 (13%) anketās ir minēts viens uzlabojums un 78 anketās (84%) aptaujātie ir nosaukuši vairāk nekā vienu pozitīvu izmaiņu savā ikdienas dzīvē pēc SBSP saņemšanas.

Aptaujas dati ļauj secināt, ka SBSP saņemšana pozitīvi ietekmē bērnu ar FT dzīvi, veicinot pašsajūtas un komunikācijas prasmju uzlabošanu, ka arī lielāku interesi par dzīvi. Pēc pakalpojumu saņemšanas bērni biežāk ir priecīgi un atvērtāki jauniem draugiem. Savukārt bērnu likumiskajiem pārstāvjiem sniegtie SBSP dod zināšanas un jaunas prasmes, kas palīdz iegūt līdzsvaru, prieku par dzīvi un rezultātā uzlabo situāciju ģimenē, kurā aug bērns ar FT. Līdz ar to var secināt, ka SBSP ne tikai veicina bērnu ar FT un viņu likumisko pārstāvju integrēšanos sabiedrībā, bet arī mazina sociālo izolētību un risku nonākt BSAC.

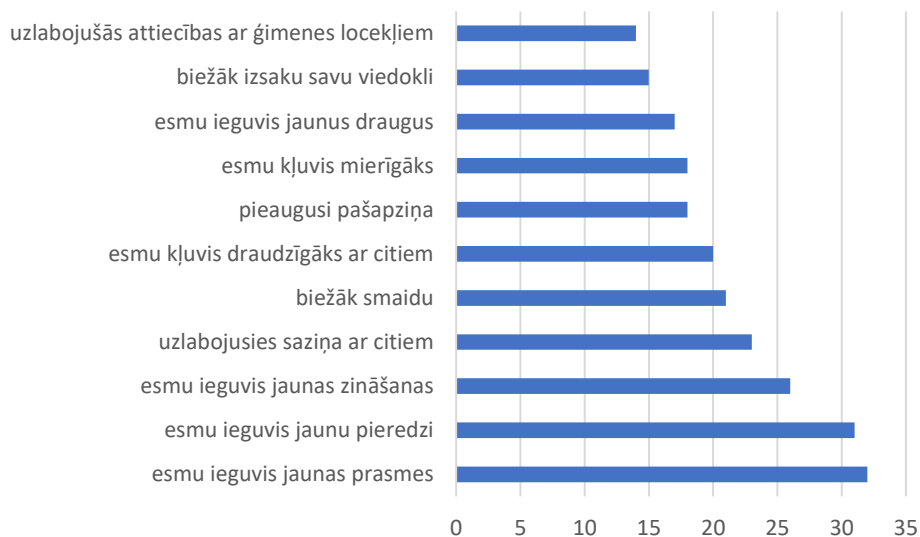
2.3. Dzīves kvalitātes novērtējums pēc SBSP saņemšanas personām ar GRT projekta “Kurzeme visiem” ietvaros

Dzīves kvalitātes novērtējums pēc SBSP saņemšanas iegūts, apkopojot informāciju no anketām, kuras aizpildījušas personas ar GRT vai viņu likumiskie pārstāvji. Apkopojumā izmantotas 46 anketas, kas ir 81% no Projekta ietvaros SBSP saņēmušajām personām ar GRT. Pārsvarā anketas aizpildījuši sociālie darbinieki vai likumiskie pārstāvji kopā ar personu ar GRT. Tikai 9 gadījumos persona patstāvīgi ir aizpildījusi anketu.

Lielākā daļa aptaujāto respondentu ir apmierināti ar dzīvi (67,4%) un vairāk nekā puse (54,3%) apstiprina, ka viņiem ir iespēja darīt to, ko viņi patiesi vēlas. Aptaujas dalībnieki apstiprina, ka viņi saņem atbalstu no savas ģimenes un draugiem (80,4%).

Aptaujas anketas atbildes ļauj secināt, ka pēc SBSP saņemšanas pārsvarā personu ar GRT dzīvē ir notikušas pozitīvas izmaiņas, par ko liecina atbildes uz uzdotajiem anketas jautājumiem (*skat. 13. attēlu*).

13. attēls “Personu ar GRT uzlabojumi pēc SBSP saņemšanas”

Sniegtās atbildes ļauj secināt, ka SBSP saņemšana ir pozitīvi ietekmējusi personu ar GRT dzīves kvalitāti. Tika nodrošināts personām nepieciešamais atbalsts, nodrošināta iespēja socializēties un attīstīt vai pilnveidot savas prasmes, piemēram, komunikācijas prasmi, dzīves iemaņas, kā arī sniegta iespēja kļūt patstāvīgākam.

6. SBSP attīstībai nepieciešamie infrastruktūras risinājumi

Šajā nodaļā tiek apskatīti attīstības risinājumi un nepieciešamais finansējums SBSP izveidei katras pašvaldības (kuras plāno veidot infrastruktūru ar ERAF līdzfinansējumu) ietvaros un KPR kopumā atbilstoši KPR DI plāna 1. rīcībai – SBSP infrastruktūras izveide.

SBSP infrastruktūras izveidei ir izvirzīti šādi sasniedzamie rezultāti:

- Izveidota SBSP infrastruktūra personām ar GRT (DAC, grupu dzīvokļi un specializētās darbnīcas) 336 personām ar GRT (indikatīvais vietu skaits - 262);
- Izveidota SBSP infrastruktūra bērniem ar FT (sociālās rehabilitācijas centri, t.sk. dienas aprūpes centri un “atelpas brīža” sniegšanas vietas) 185 (ar snieguma rezervi – 198 bērniem ar FT) bērniem ar FT (indikatīvais vietu skaits - 67)
- Izveidota infrastruktūra BSAC bērniem (ĢVPP un jauniešu mājas) 44 BSAC bērniem (indikatīvais vietu skaits - 44)

Kopējais indikatīvais ERAF un nacionālā finansējuma investīciju apmērs SBSP infrastruktūras izveidei ir 7 352 658EUR. Uz 2019. gada 31. decembri ir apgūti 28654,32 EUR.

Personām ar GRT plānots veidot šādus SBSP astoņās KPR pašvaldībās:

- Grupu dzīvokļus (ar un bez atbalsta aprūpē) – Kuldīgas, Rucavas, Saldus, Skrundas un Ventspils novados, kā arī Liepājas pilsētas pašvaldībā. Indikatīvais pakalpojumu saņēmēju skaits – 81;
- DAC (ar un bez atbalsta aprūpē) – Kuldīgas, Rucavas, Priekules, Skrundas un Talsu novados, kā Ventspils pašvaldībā. Indikatīvais pakalpojumu saņēmēju skaits – 138;
- Specializētās darbnīcas – Kuldīgas, Priekules, Saldus, Skrundas un Talsu novados, kā arī Liepājas pilsētas pašvaldībā. Indikatīvais pakalpojumu saņēmēju skaits – 117.

Tiek plānots, ka jau esošajā vai izveidotajā infrastruktūrā SBSP nodrošinās lielākam personu ar GRT skaitam, jo pakalpojuma saņēmēji mainās mērķa grupas personu situācijas izmaiņu dēļ. Tā rezultātā Projekta ietvaros kopumā plānots sniegt pakalpojumu vismaz 350 bez snieguma rezerves (375 ar snieguma rezervi) personām

ar GRT. Šo plānu īstenošanai kopumā nepieciešami indikatīvi 4 251 660,33 EUR ar snieguma rezervi (3 968 538,38 EUR bez snieguma rezerves). Tiek plānots, ka SBSP sniegšanas apjoms varētu palielināties Projekta īstenošanas noslēguma posmā, kad būs plašāk pieejama informācija par jaunizveidoto pakalpojumu pieejamību un līdz tam laikam Projektā sasniegtajiem rezultātiem. Līdzīga situācija jau ir vērojama bērnu ar FT pakalpojumu sniegšanā.

Ieceru realizēšanai augstāk minētās pašvaldībās plāno gan jaunas infrastruktūras būvniecību, gan esošu ēku atjaunošanu, gan pielāgošanu un aprīkošanu. Savukārt tās pašvaldības, kurās infrastruktūra netiks veidota vai pielāgota, plāno pirkt SBSP no citām pašvaldībām (piemēram, Ventspils novadā esošos grupu dzīvokļus bez atbalsta aprūpē varētu izmantot personas ar GRT no Ventspils) vai nodrošināt SBSP jau esošā infrastruktūrā.

Bērniem ar FT tiek plānoti šādi risinājumi:

- sociālās rehabilitācijas pakalpojumu centri – Aizputes un Saldus novados. Indikatīvais pakalpojumu saņēmēju skaits – 68;
- DAC bērniem ar FT – Kuldīgas novadā un Ventspils pilsētā. Indikatīvais pakalpojumu saņēmēju skaits – 84;
- “atelpas brīža” pakalpojums – Talsu novadā. Indikatīvais pakalpojumu saņēmēju skaits – 33.

Šo ieceru īstenošanai nepieciešams 740 327,62 EUR bez snieguma rezerves vai (793 143,69 EUR ar snieguma rezervi), lai sniegtu SBSP gandrīz 200 bērniem ar FT. Jaunajā infrastruktūrā pakalpojumus sniegs gandrīz trīs reizes lielākam bērnu ar FT skaitam nekā plānotais indikatīvo vietu skaits (67 vietas), tā kā bērnu ar FT ikdienas situācijas izmaiņu dēļ pakalpojuma saņēmēji mainās (vieni pabeidz saņemt pakalpojumu, bet citi uzsāk pakalpojumu saņemšanu).

Kā var redzēt 4. nodaļā, gandrīz pusei izvērtēto bērnu ar FT pašvaldības jau tagad nodrošina sociālās rehabilitācijas pakalpojumus pie reģistrētiem sociālo pakalpojumu sniedzējiem, ārstniecības personām vai ārstniecības iestādēs, piemēram, Liepājas pilsētas, Aizputes un Priekules novada bērni ar FT pakalpojumus saņem biedrības “Dižvanagi” Baltijas rehabilitācijas centrā, savukārt Talsu, Mērsraga un Dundagas novada bērni ar FT - nodibinājuma "Ģimeņu un bērnu attīstības centrs "Brīnumiņš"" struktūrvienībā Dienas aprūpes centrs, tādēļ nav nepieciešams veidot papildus infrastruktūru.

Tiek plānots, ka pašvaldību sadarbība turpināsies, piemēram, Talsu pašvaldība plāno sadarboties ar citām KPR un citu reģionu pašvaldībām “atelpas brīža” pakalpojuma nodrošināšanā, ja tajās ir pieprasījums un atbilstoši ir pieejamas brīvas vietas. Arī pārējās četras KPR pašvaldības, kas veido sociālās rehabilitācijas centrus, t.sk. DAC bērniem ar FT, prognozē sadarbību ar citām pašvaldībām atbilstoši pieprasījumam un pieejamām brīvām vietām.

BSAC bērniem paredzēts veidot divu veidu infrastruktūru:

- ĢVPP – Liepājas pilsētas un Ventspils pašvaldības. Indikatīvais pakalpojumu saņēmēju skaits – 32.
- Jauniešu māju (turpmāk – JM) – Liepājas pilsētas pašvaldība. Indikatīvais pakalpojumu saņēmēju skaits – 12.

Lai īstenotu šīs pašvaldību ieceres tiek plānots izveidot infrastruktūru par 2 154 172.00 EUR bez snieguma rezerves (2 307 853.98 milj. EUR ar snieguma rezervi), nodrošinot iespēju nepieciešamības gadījumā indikatīvi 44 BSAC bērniem turpmāk saņemt pakalpojumus ģimeniskākā vidē (ĢVPP un jauniešu mājās).

2019. gada beigās pašvaldības gatavoja Eiropas Reģionālās attīstības fonda (turpmāk – ERAF) projektu pieteikumus (specifiski pakalpojumu sniegšanā personām, kam nepieciešama infrastruktūras attīstība) iesniegšanai Centrālajai finanšu un līgumu aģentūrai (turpmāk – CFLA). Veiksmīgas sadarbības un infrastruktūras izveides rezultātā, SBSP sniegšanu tiek plānots aktīvāk uzsākt 2020. gada vidū – beigās, kad varētu būt gatavi (rekonstruēti) pirmie infrastruktūras objekti.

Līgumi ar CFLA par SBSP telpu/vietas izvēli un sagatavošanu pakalpojuma sniegšanai personām ar GRT un bērniem ar FT ir noslēgti septiņās KPR pašvaldībās – Aizputes, Kuldīgas, Priekules, Rucavas, Saldus un Skrundas, Ventspils novadam un Ventspils pilsētai. 2020. gada sākumā līgumus plāno noslēgt arī Talsu novads un Liepājas pilsētas pašvaldība.

Vienošanos ar CFLA par ĢVPP un jauniešu mājas izveidi BSAC dzīvojošiem bērniem ir noslēgusi Ventspils pilsēta, Liepājas pilsēta līgumu plāno parakstīt 2020. gada pirmajā ceturksnī.

KPR DI plānā paredzēto infrastruktūras objektu izveide ir procesa sākuma posmā un tiek plānots, ka pirmos pakalpojumus jaunajos SBSP personas ar GRT un bērni ar FT varētu sākt saņemt 2020. gada vidū. Tiek plānoti dažādi pakalpojumi visām trim Projekta mērķa grupām. Jauno SBSP teritoriālais pārklājums nenosedz visas KPR

pašvaldības, tomēr tas veicinās SBSP izveidi reģionā kopumā. Pašvaldības plāno savstarpēji sadarboties, nodrošinot nepieciešamos pakalpojumus saviem iedzīvotājiem.

7. KPR DI plāna 2017. – 2020. gadam grozījumi

KPR DI plāns 2017. – 2020. gadam tika apstiprināts Sociālo pakalpojumu attīstības padomē (turpmāk – SPAP) 2018. gada 05. oktobrī. No DI plāna apstiprināšanas, KPR vienu reizi ir iesniedzis KPR DI plāna grozījumus apstiprināšanai SPAP – 2019. gada 10. aprīlī. KPR DI plāna grozījumos Nr.1 tika iekļautas izmaiņas astoņu pašvaldību infrastruktūru attīstības risinājumos. Grozījumi SPAP tika apstiprināti 2019. gada 16. jūlijā.

Nepieciešamība veikt grozījumus un pārskatīt pašvaldību infrastruktūru attīstības risinājumus un attiecināmā finansējuma apjoma pārdali pa pašvaldībām radās, tā kā Dundagas novada pašvaldība lūdza veikt grozījumus KPR DI plānā, atsakoties no infrastruktūras izveides - grupu dzīvokļa pakalpojuma ar 16 klientu vietām. Tika uzrunātas pārējās KPR pašvaldības ar aicinājumu pārdomāt, vai tām nav nepieciešamas izmaiņas KPR DI plānā (piemēram, pakalpojuma sniegšanas adreses maiņa, informācijas precizēšana par indikatīvo vietu vai saņēmēju skaitu). Pašvaldībām tika lūgts izvērtēt iespējas veidot papildu infrastruktūru, lai neietekmētu plānoto vietu skaitu personām ar GRT un saglabātu plānoto finansējumu KPR. Kopumā ierosinātie grozījumi saistīti ar astoņās pašvaldībās veidojamiem un/vai rekonstruējamiem infrastruktūras objektiem:

1. Dundagas novada pašvaldība rosina izslēgt no veidojamo objektu saraksta grupu dzīvokļus (16 personām ar GRT - 16 vietas) un atsakās no attiecināmo izdevumu apjoma;
2. Talsu novada pašvaldība rosina izslēgt no veidojamo objektu saraksta 5 objektus - 2 grupu dzīvokļus, 2 specializētās darbnīcas (attiecīgi 4+4 (8 vietas) + 10 (7 vietas) + 15 (10 vietas) personām ar GRT un jauniešu māju 6 BSAC bērniem (3 vietas) un samazināt attiecināmo izdevumu apjomu;
3. Liepājas pašvaldība rosina samazināt veidojamā ĢVPP mērķa grupas skaitu no 24 uz 16 vietām BSAC bērniem;
4. Priekules novada pašvaldība rosina mainīt objektu adresi (pēc būtības izmaiņas ir starp tieši blakus esošiem zemes gabaliem/ēkām).

Pēc 2 pašvaldību ierosinājumiem - izslēgt attiecīgus objektus no saraksta ņemot vērā pašvaldību izvēlētos risinājumus, KPR, lai pēc iespējas samazinātu risku nesasniegt plānotos rezultātus rādītājus personām ar GRT un finanšu rādītājus, aicināja

4 pašvaldības izskatīt iespēju izveidot papildus infrastruktūru personām ar GRT. Pēc situācijas izvērtēšanas minētās 4 pašvaldības pieņēmušas lēmumus par grozījumu veikšanu KPR DI plānā:

1. Kuldīgas novada pašvaldība rosināja iekļaut sarakstā grupu dzīvokļu (8 personām ar GRT - 8 vietas) izveidi un papildu attiecināmo izdevumu apjomu;
2. Rucavas novada pašvaldība rosināja iekļaut sarakstā dienas aprūpes centra (8 personām ar GRT - 6 vietas) izveidi un papildu attiecināmo izdevumu apjomu;
3. Saldus novada pašvaldība rosināja iekļaut sarakstā papildu specializēto darbnīcu (kopumā veidojot 3 specializētās darbnīcas 27 personām ar GRT - 14 vietas) izveidi un precizēt attiecināmo izdevumu kopējo apjomu, kā arī indikatīvo sadalījumu pa visiem veidojamiem objektiem;
4. Skrundas novada pašvaldība rosināja iekļaut sarakstā papildu grupu dzīvokļu un papildu specializēto darbnīcu izveidi, kā arī palielināt pakalpojuma sniegšanas apjomu dienas aprūpes centrā personām ar GRT (attiecīgi kopumā grupu dzīvokli 7+7 personām – 7+7 vietas, DAC 10 personām – 10 vietas, specializētās darbnīcas 14 personām – 14 vietas) un iekļaut papildu attiecināmo izdevumu apjomu.

KPR ieskatā grozījumi bija atbalstāmi. Tie minimāli ietekmēja izveidojamo vietu skaitu (*skat. 9. tabulu*):

- personām ar GRT (samazinājums par 2 vietām);
- BSAC bērniem (samazinājums par 8 vietām ĢVPP un 3 vietām jauniešu mājā).

Grozījumi ietekmēja arī pakalpojumu saņēmēju skaitu izveidojamā infrastruktūrā:

- personām ar GRT (samazinājums par 5 personām);
- BSAC bērniem (samazinājums par 8+6 bērniem).

Tika mainīts arī attiecināmā finansējuma apjoma sadalījums pa pašvaldībām, jo papildu finansējums tika novirzīts uz tām pašvaldībām, kas veido papildu infrastruktūru.

9. tabula "Izmaiņas SBSP vietu skaitā"

KOPĀ	Indikatīvais SBSP vietu skaits 31.12.2016	Indikatīvais SBSP vietu skaits 31.12.2019	Izmaiņas
Personas ar GRT			
DAC ar atbalstu aprūpē	51	57	↑ 6
DAC bez atbalsta aprūpē	39	45	↑ 6
Grupu dzīvoklis ar SA	61	58	↓ 3
Grupu dzīvoklis bez SA	28	23	↓ 5
Specializētajās darbnīcas	85	79	↓ 6
BSAC bērni			
ĢVPP	40	32	↓ 8
Jauniešu māja	15	12	↓ 3

No sākotnējiem plānotajiem rezultatīvajiem rādītājiem personām ar GRT ir samazinājušās 8 vietas grupu dzīvoklī, 6 vietas specializētajās darbnīcās, bet dienas aprūpes centrā vietu skaits ir palielinājies par 12. Visvairāk vietu grupu dzīvokļos būs Saldus novadā, Liepājā un Rucavas novadā, savukārt Kuldīgas novads veidos specializētās darbnīcas. Par 11 vietām ir samazinājies paredzētais vietu skaits plānotajā infrastruktūrā BSAC bērniem – par 8 vietām ĢVPP un 3 vietām jauniešu mājās.

Izvēlētie risinājumi infrastruktūras attīstībai ir atbilstoši izvērtēto personu ar GRT, bērnu ar FT un BSAC bērnu un pašvaldību iedzīvotāju, kam ir risks nokļūt institūcijā, vajadzību apmierināšanai. Šie risinājumi uzlabos SBSP pārklājumu un pieejamību reģionā.

Secinājumi

KPR Projekta īstenošanā ir iesaistījušās visas KPR teritorijā esošās pašvaldības, kuras arī KPR līdz šim ir izdevies pietiekami motivēt un sniegt atbalstu, lai tās dalību DI procesā un Projektā saglabātu (šaubas par iespējām palikt Projektā neilgi pirms DI plāna apstiprināšanas izteica viena no Kurzemes reģiona pašvaldībām).

14 no visām KPR pašvaldībām Projekta ietvaros sniedz SBSP personām ar GRT un bērniem ar FT. 10 pašvaldības ir uzsākušas jaunās infrastruktūras SBSP sniegšanai izveides procesu, astoņas pašvaldības ir parakstījušas līgumu ar CFLA un divas pašvaldības vēl ir līguma parakstīšanas procesā ar CFLA.

Projekta ietvaros ir uzsākta ESF finansētu pakalpojumu sniegšana 199 personai, t.sk.:

- 57 no 350 pašvaldībā dzīvojošām personām ar GRT.
- 142 no 288 unikālajiem bērniem ar FT.

Astoņas KPR pašvaldības veidos SBSP infrastruktūru personām ar GRT – DAC, grupu dzīvokli un specializētās darbnīcas. Piecas KPR pašvaldības veidos infrastruktūru pakalpojumu sniegšanai bērniem ar FT. Divas KPR pašvaldības veidos ģimeniskai videi pietuvinātus pakalpojumus (ĢVPP un JM) BSAC bērniem.

Ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu sniegšana BSAC bērniem (ĢVPP un JM) ir infrastruktūras izveides procesā. Tīkmēr pašvaldībām iespēju robežās jāmeklē alternatīvi risinājumi bērnu ievietošanai BSAC un jāstiprina audžuģimeņu, t.sk. specializēto audžuģimeņu, un aizbildņu atbalsta mehānismi. Tāpat ir jāveicina preventīvais darbs ar riska ģimenēm, piemēram, nodrošinot asistenta pakalpojumu.

Tiek plānots, ka pēc jaunās infrastruktūras izveides SBSP varētu saņemt:

- 336 personas ar GRT (indikatīvais vietu skaits - 262);
- 185 (ar snieguma rezervi – 198) bērni ar FT (indikatīvais vietu skaits - 67)
- 44 BSAC bērni (indikatīvais vietu skaits - 44).

Sagatavošanas process pārejai uz dzīvi sabiedrībā vēl nav uzsākts, ņemot vērā, ka vēl nav izveidots grupu dzīvokļa pakalpojums. Pirmās VSAC personas ar GRT tiek plānots uzņemt Saldus novada pašvaldības grupu dzīvoklī 2020. gada beigās. Sagatavošanas pārejai uz dzīvi sabiedrībā veiksmīgai īstenošanai nepieciešams piesaistīt un apmācīt sociālos mentorus. Sociālo mentoru apmācību jautājums ir raisījis dažādas diskusijas, kas visticamāk turpināsies arī nākamajā pārskata periodā.

Pārskata periodā grozījumi KPR DI plānā ierosināti vienu reizi, nedaudz ietekmējot izveidojamo vietu skaitu:

- personām ar GRT (samazinājums par 2 vietām);
- BSAC bērniem (pozitīvs samazinājums par 8 vietām ĢVPP un 3 vietām jauniešu mājā).

Grozījumu rezultātā tika mazināts pakalpojumu saņēmēju skaits izveidojamā infrastruktūrā:

- personām ar GRT (samazinājums par 5 personām);
- BSAC bērniem (pozitīvs samazinājums par 8+6 bērniem).

Pēc grozījumu Nr. 1 apstiprināšanas, mainījās attiecināmā finansējuma apjoma sadalījums pa pašvaldībām, jo papildu finansējums tika novirzīts Saldus, Skrundas, Kuldīgas un Rucavas novadu pašvaldībām papildu infrastruktūras objektu izveidei.

SBSP sniegšana un infrastruktūras attīstība kopumā norit atbilstoši laika grafikam, ar nelielu nobīdi no sākotnēji plānotā, piemēram, personu ar GRT pakalpojumu sniegšanā. Pastāv iespēja, ka nākamajā pārskata periodā nobīde no plānotā varētu būt lielāka, kas varētu ilgtermiņā ietekmēt rezultatīvo rādītāju sasniegšanu. KPR DI plāna ieviešanas progresu var ietekmēt dažādi procesi mikro, mezo, makro līmenī. Jaunu pakalpojumu attīstību var ietekmēt arī neskaidrība par valstī plānoto administratīvi teritoriālo reformu un ar to saistītajām pārmaiņām.